

LITT OM ARBEID

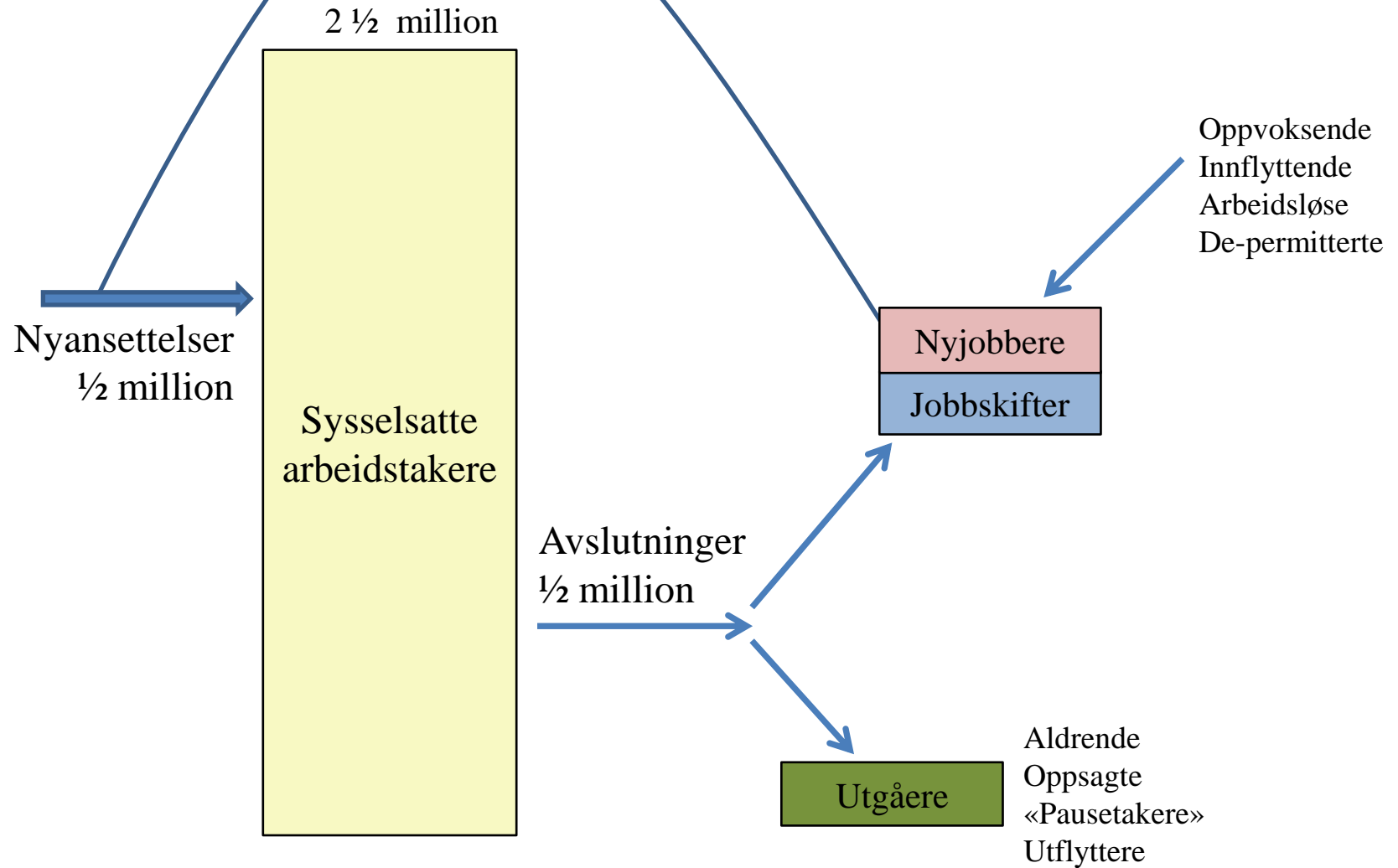
Produktivitetskommisjonens møte

21.September 2015

Stein Reegård

Arbeidsmarkedet -et travelt sted

Sentralt for forståelsen av norsk økonomi

1. *«Det inntektspolitiske samarbeidet mellom partene i arbeidslivet og myndighetene og høy grad av koordinering i lønnsdannelsen har bidratt til en god utvikling i Norge, med høy verdiskaping, lav arbeidsledighet, jevn inntektsfordeling og gjennomgående høy reallønnsvekst»*

(NOU 2013:13, Holden III utvalget)

2. *Det er nødvendig med ordninger for å motvirke sosial dumping og lavlønnskonkurransen i lang tid framover»*

Hilsen bl.a. NHO, Virke, Akademikerne og ekspertisen bl.a. til Erna og Siv

NAIRU i pst

2014 fra OECD

Frankrike	9,3
Polen	9,2
Belgia	8,0
Finland	7,5
Sverige	7,5
Storbritannia	6,3
Danmark	6,3
Tyskland	5,9
USA	5,4
Nederland	5,2
Østerrike	4,5
Sveits	4,0

Most relevant on labour market performance?

NAIRU i pst

2014 fra OECD

Frankrike

9,3

**Indicating «capacity « for
tight labour market
(low unemployment)**

Most relevant on labour market performance?

NAIRU i pst

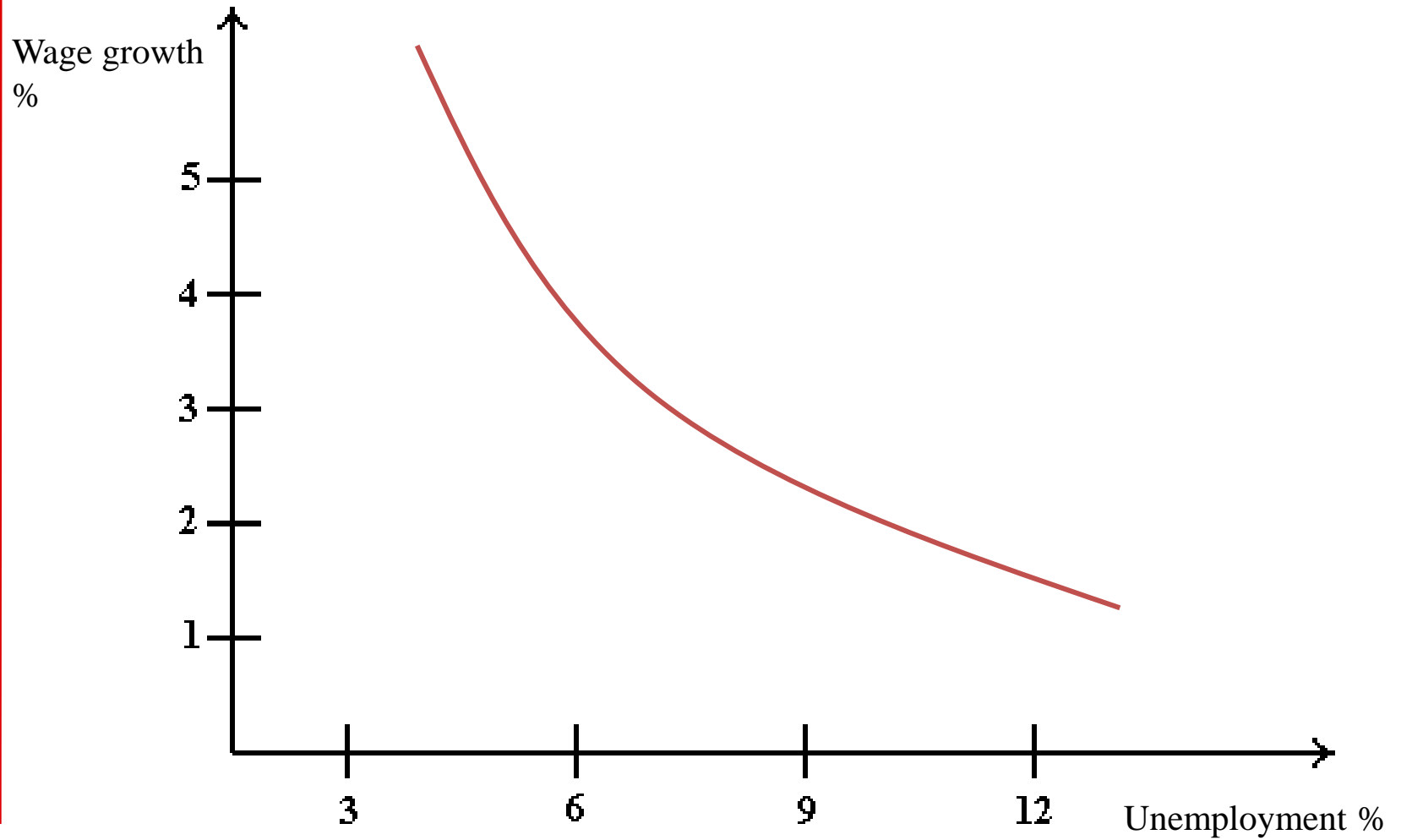
2014 fra OECD

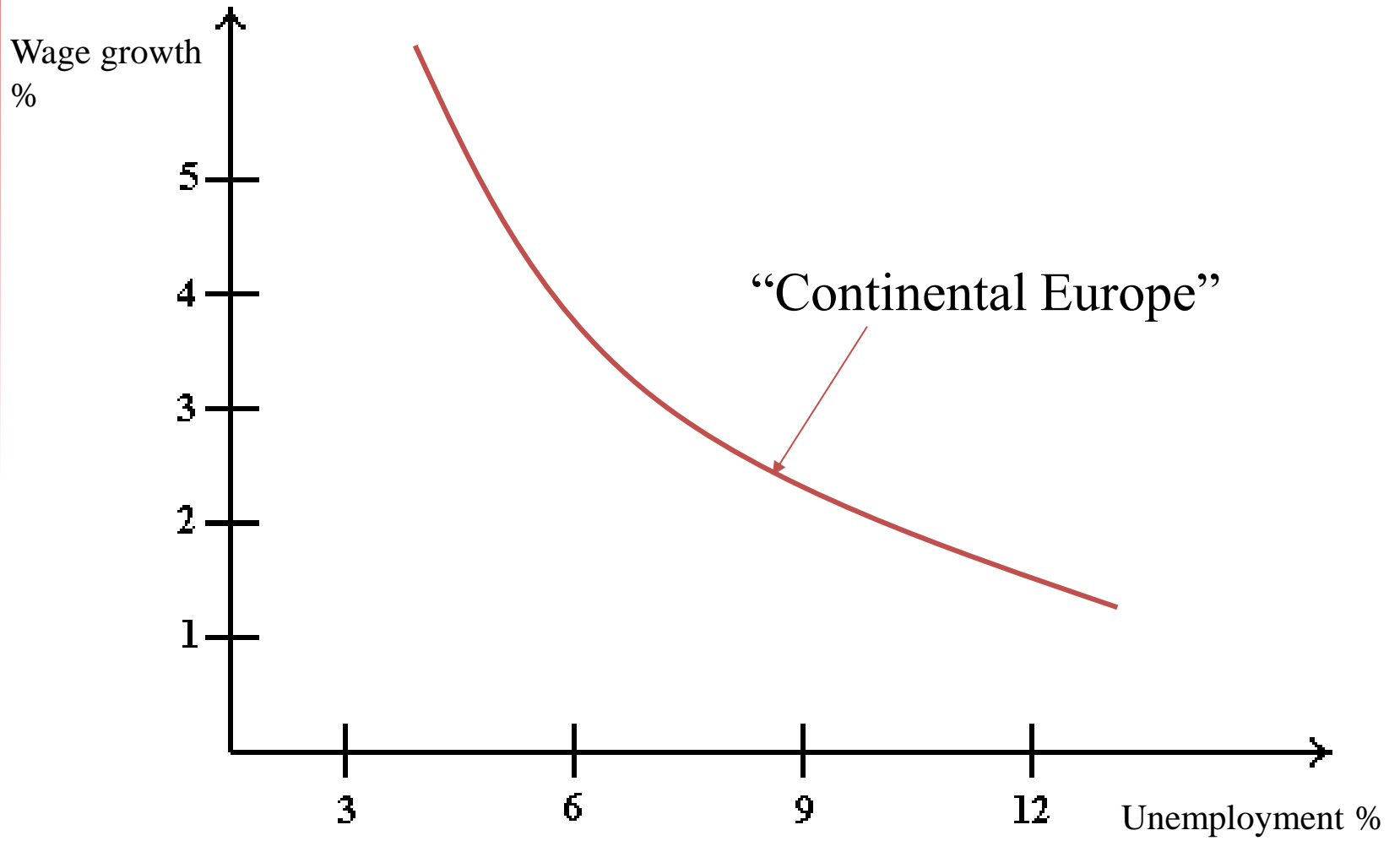
Frankrike	9,3
Polen	9,2
Belgia	8,0
Finland	7,5
Sverige	7,5
Storbritannia	6,3
Danmark	6,3
Tyskland	5,9
USA	5,4
Nederland	5,2
Østerrike	4,5
Sveits	4,0
 Norge	3,3

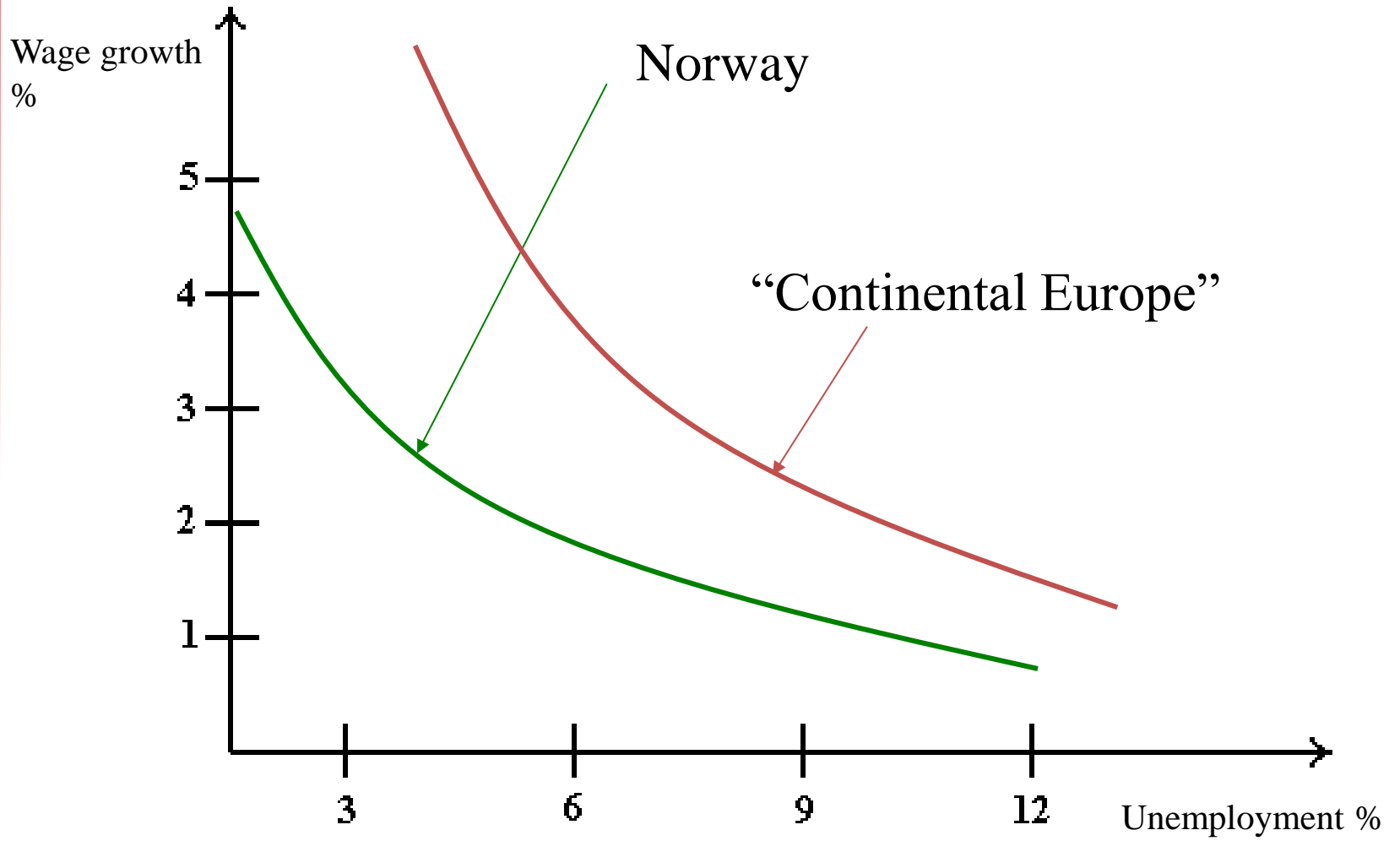
Indicating «capacity» for tight labour market (low unemployment)

Litteratur:
Lönebildningsrapporten 2014
Konjunkturinstitutet, Stockholm

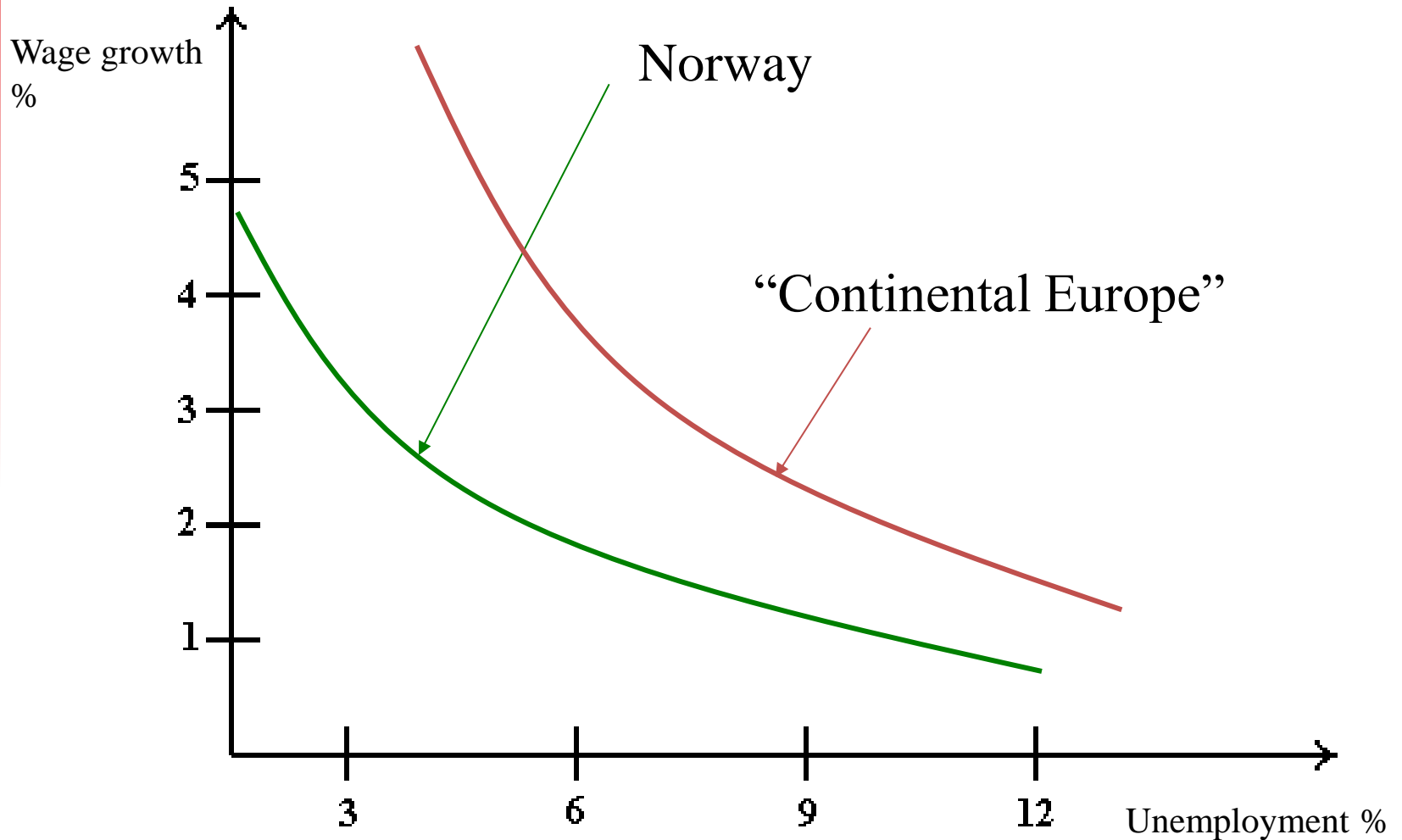
Philips-kurve

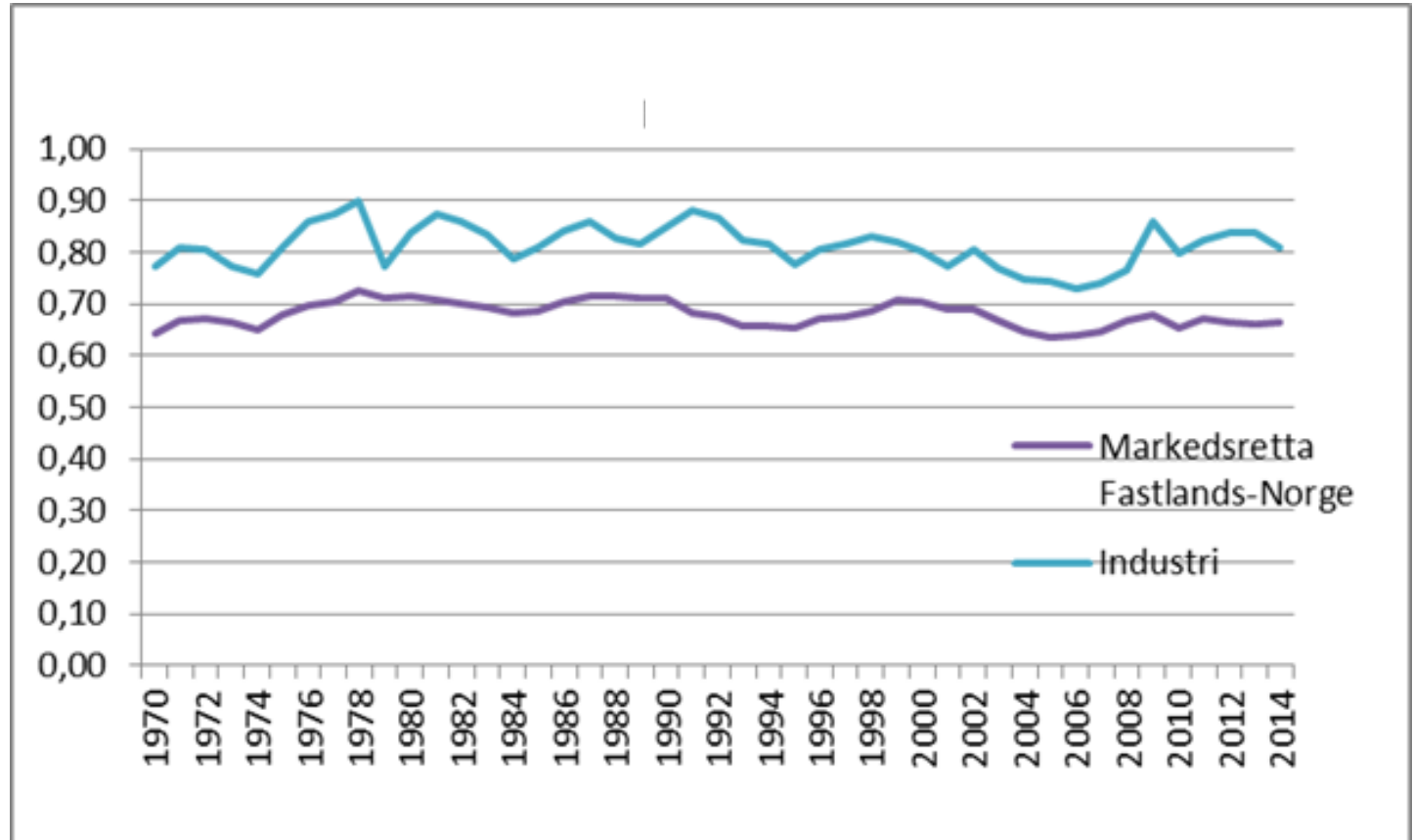

Coordinating wages to give room for high pressure in labour market (low unemployment)

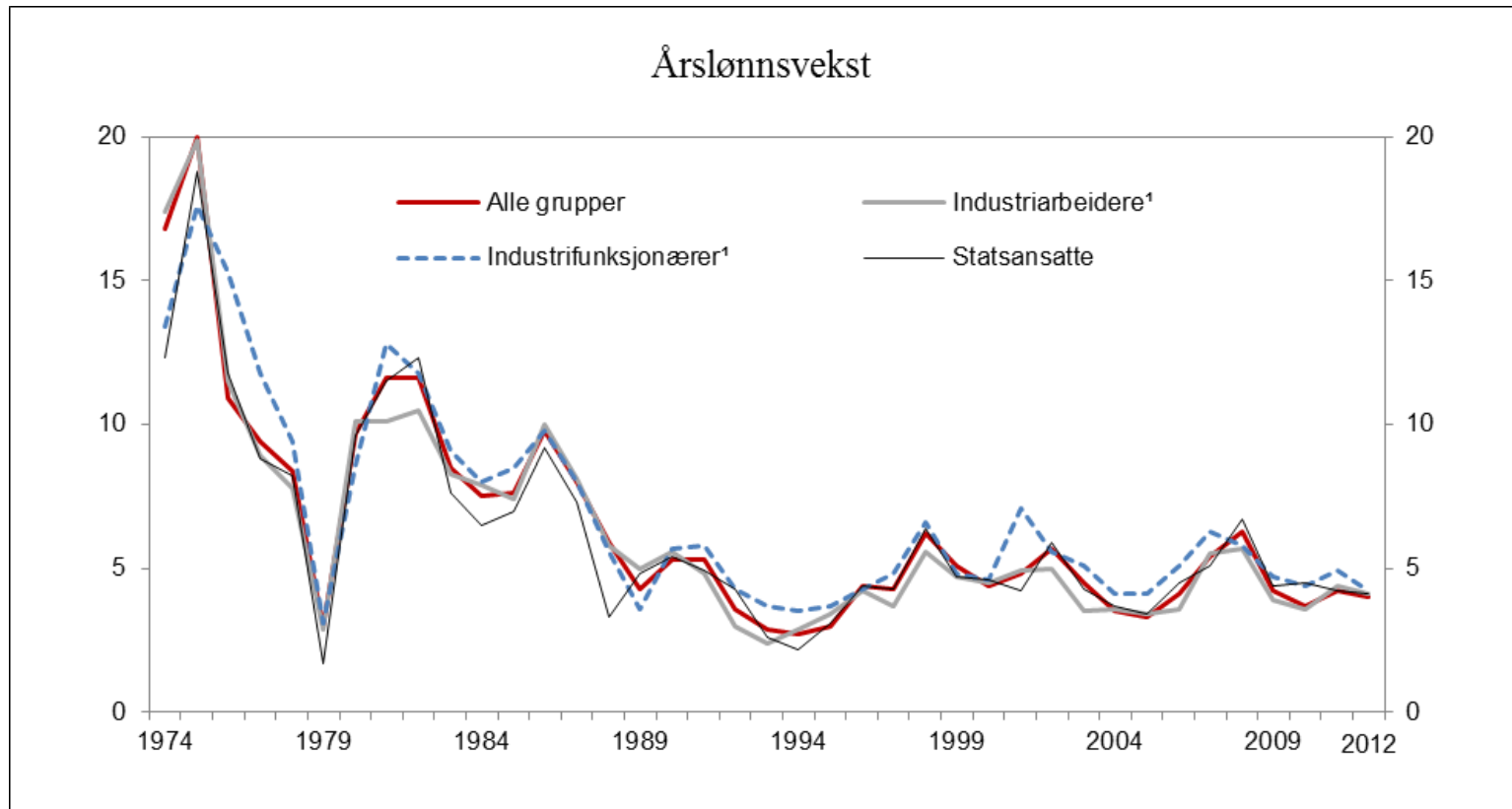

Frontfagsmodellens bud nr 1

Stabil lønnsandel

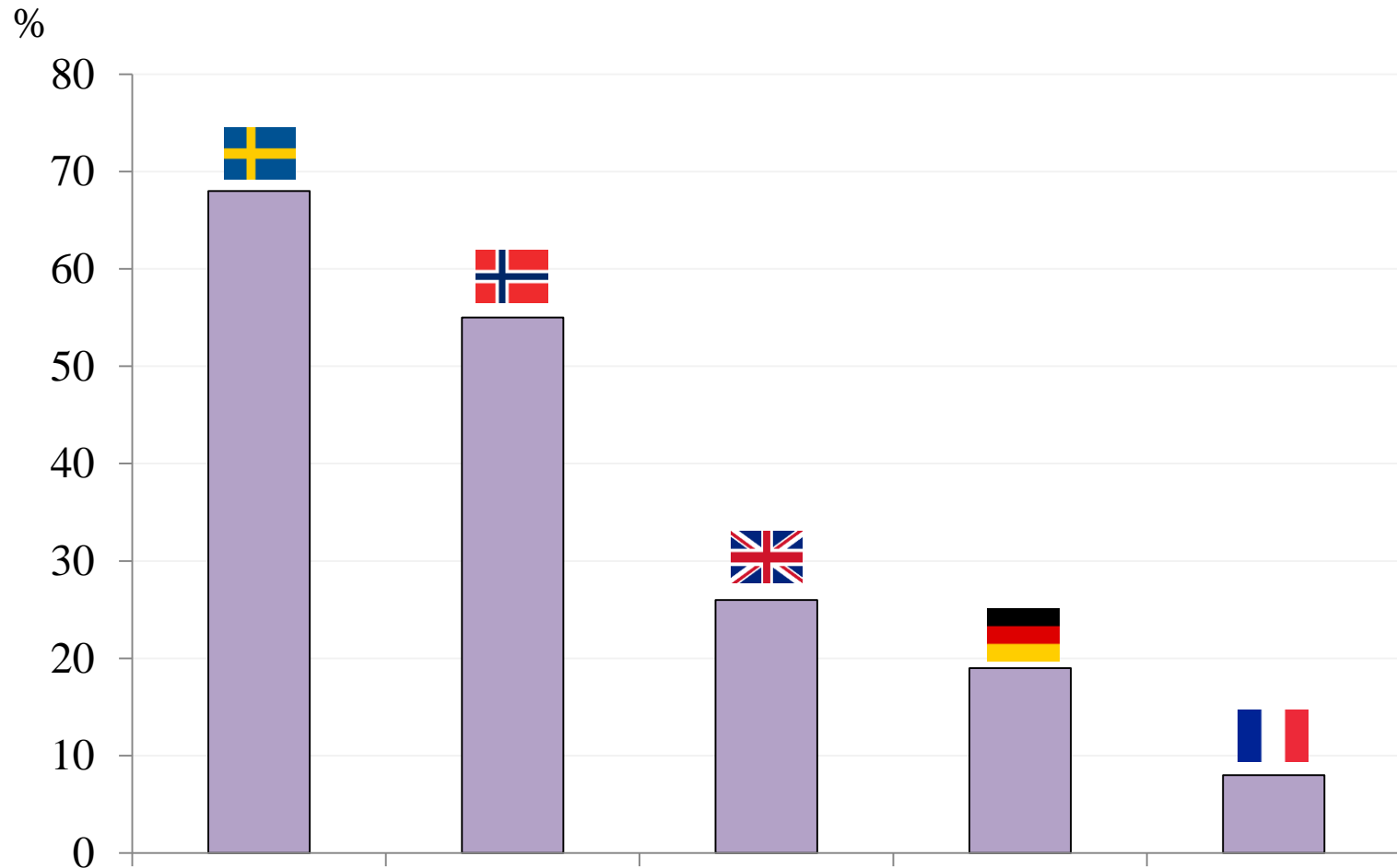

Bud nr 2: Parallell lønnsvekst

Trade union density

OECD Database late 2000

IMPORTANT ELEMENTS IN NORDIC MODEL -LONG JOURNEY

- Compromise between Capital and Labour
Basic Agreement 1935:
Peace in labour market; right to organize and negotiate
- Sensible distribution of power: National vs local level:
Big issues (wage frame, hours, holidays, social) on national level
Daily democracy, job change and development at local level
- Confidence, trust and social capital; equal footing

Important "Secrets"

1. LO is still negotiating at the confederation level
2. Keeping Petrol activity within the model
3. Helping the Government not to spend but save $\frac{3}{4}$ of oil revenue

Coordinating wage mechanisms

- High union density and bargaining coverage
- Tax incentive for member fee
- Strong federational level (both sides in labour market)
- Parallel terms of agreements (two years)
- Parallel expiry dates
- Tripartite committee on economic data
- Strong position of state mediator

FAGLIG ENIGHET

Steinar Holden, Ragnar Nymoene,
Kalle Moene, Erling Barth, Ådne Cappelen,
Roger Bjørnstad

Utlendinger:
Lars Calmfors
Juha Vartiainen

ONLY 30 pages: Efficient story on Nordic Model

<http://www.fafo.no/pub/rapp/20312/20312.pdf>

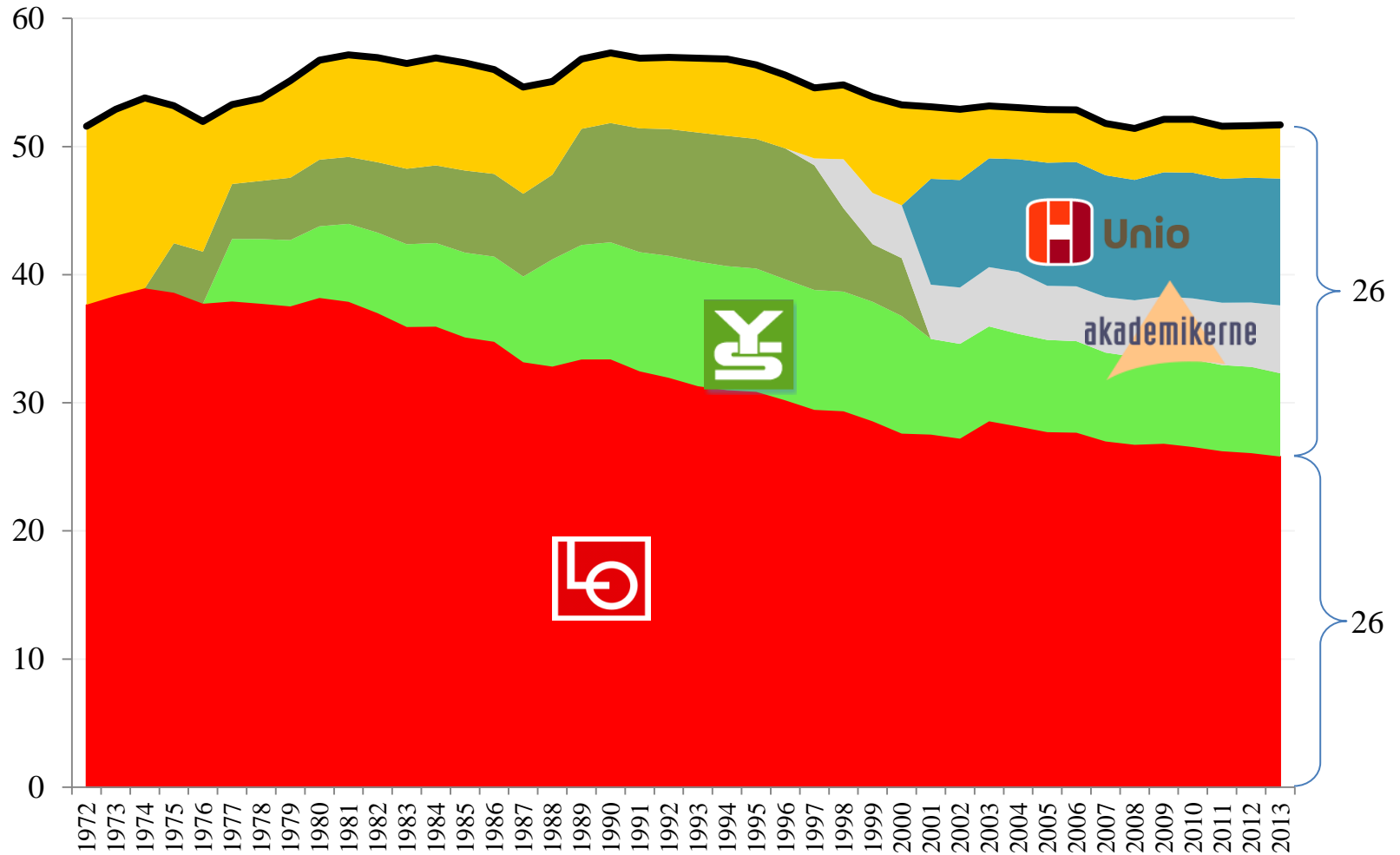
Høyesterett har fastslått at dette
systemet fremmer hensynet til
”offentlig orden”

Dom av 5.mars 2013

(Verftssaken)

LOs andel går ned

(fagorganiserte i pst av alle ansatte)

Problemer med usikker relevans?

Lønn

Offentlig sektor

Trygder

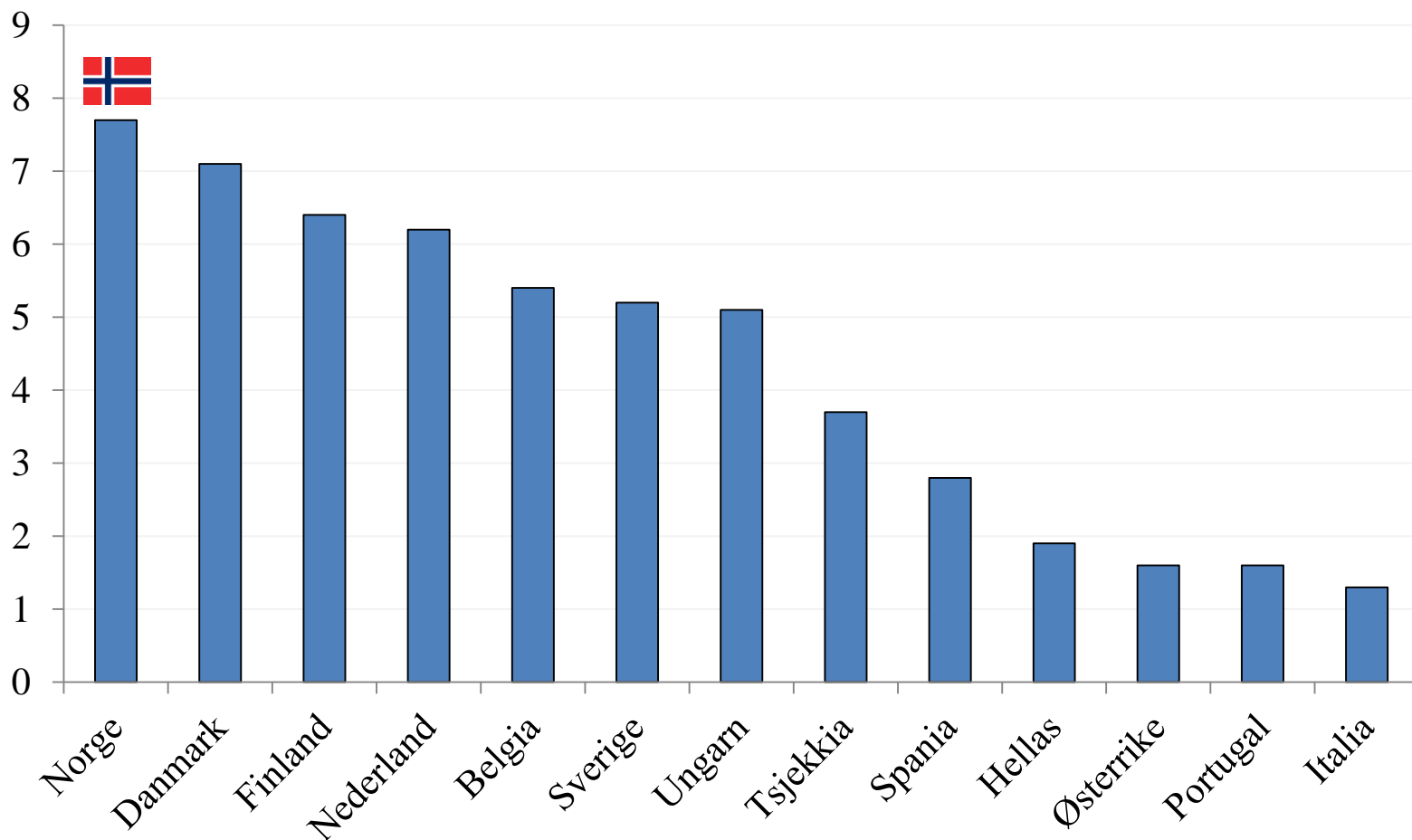
Kontraktsregler

Arbeidstid

Skatt

ANDEL UFØRE

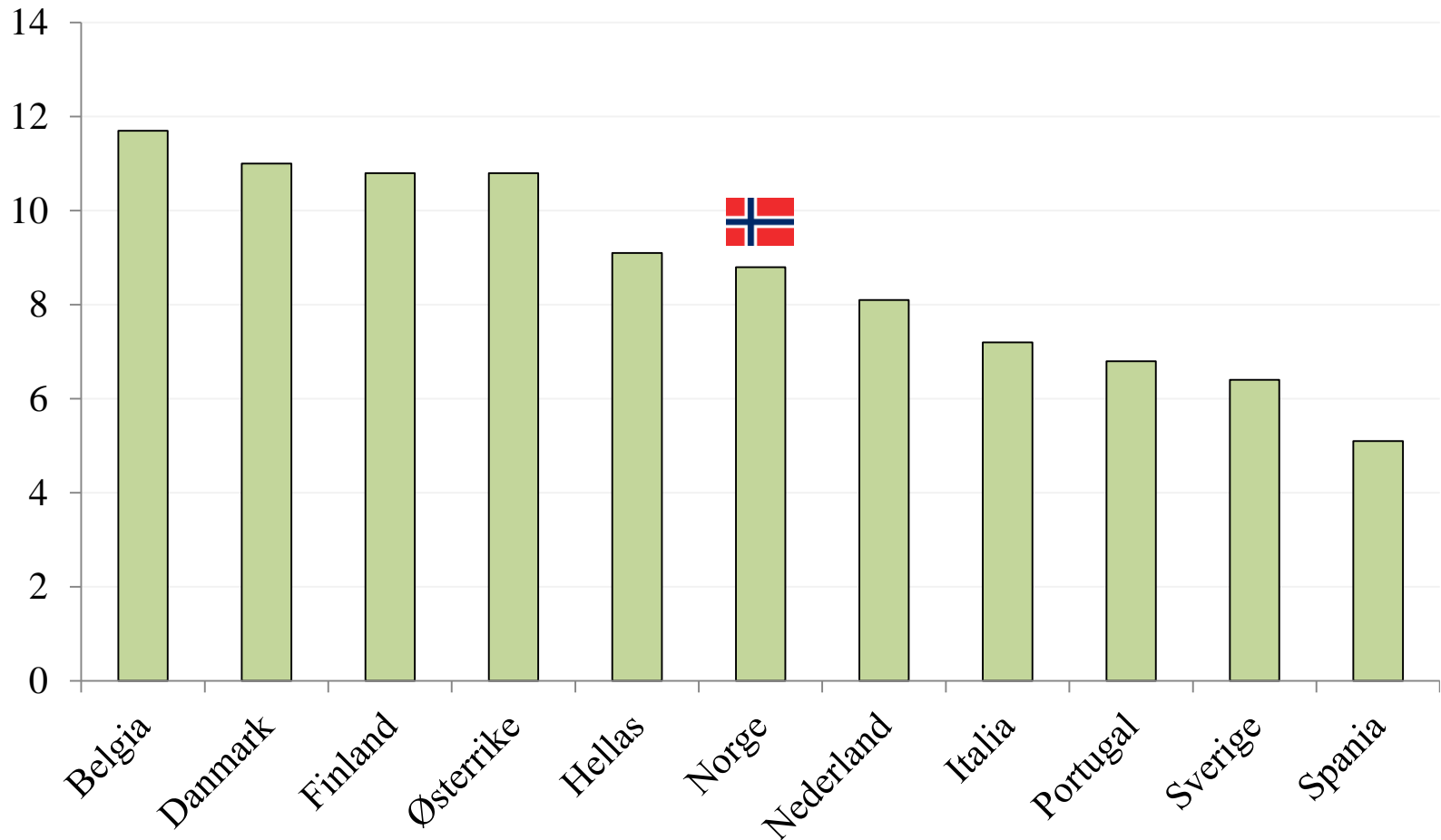
Befolkning 15-64 år etter hovedaktivitet 2012. Prosent

Kilde: NOU 2015:1 fra Eurostat, som er basert på landenes Arbeidskraftundersøkelser (AKU)

ANDEL UFØRE ELLER PÅ ALDERSPENSJON

Befolkning 15-64 år etter hovedaktivitet 2012. Prosent

(side 70; kilde Eurostat), som er basert på landenes Arbeidskraftundersøkelser (AKU)

Problemer med sikker relevans

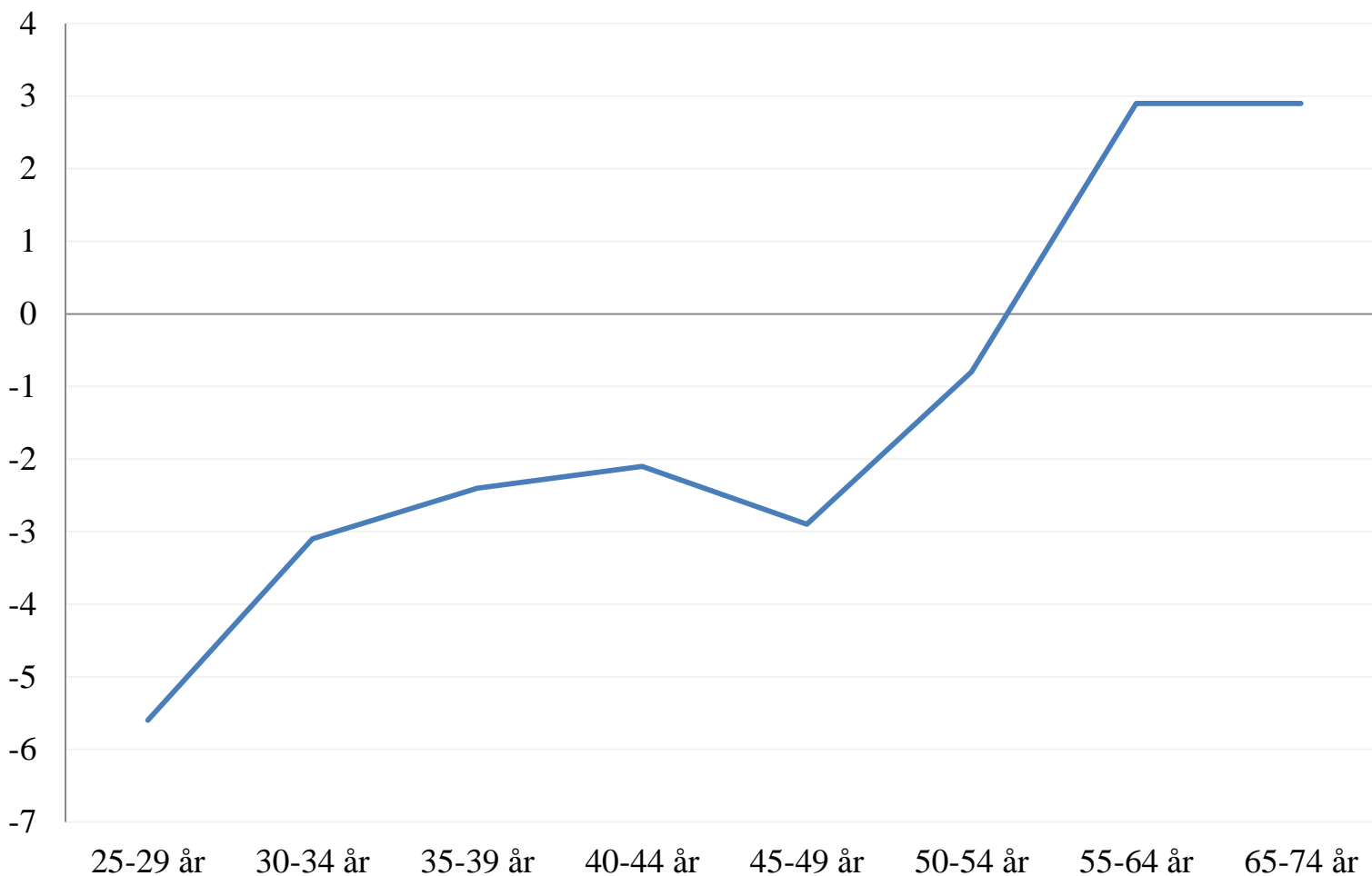
Utdanning-kompetanse

Innvandring

Tjenestepensjon

Hovedbekymring; den egentlige trygdeutfordring: synkende inkludering

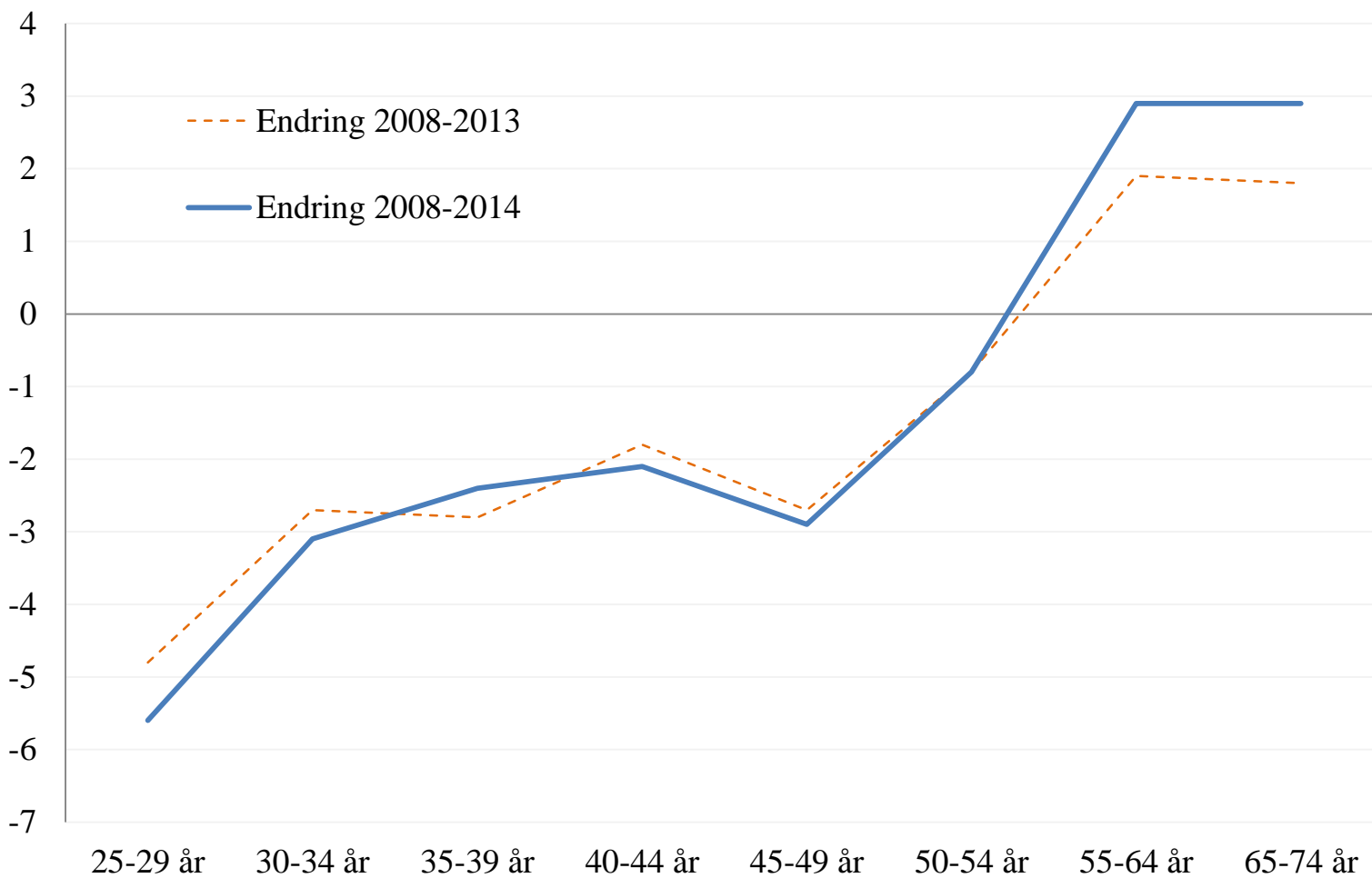
Endring sysselsettingsrate 2008-2014

Kilde: SSB, AKU

Ikke bedring på gang

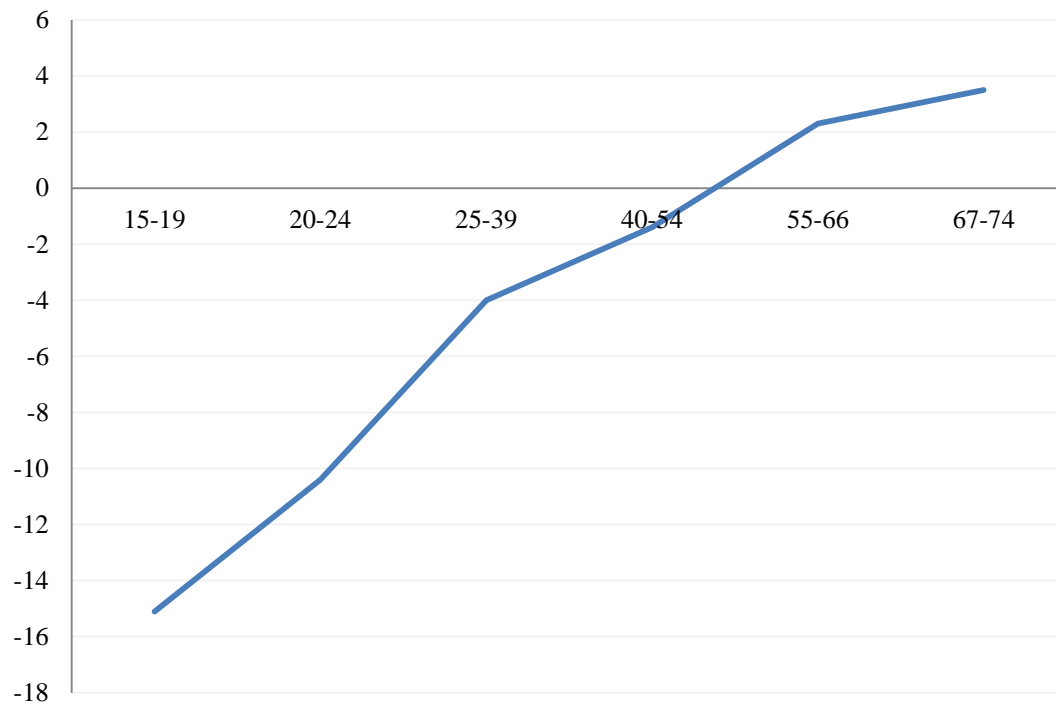

Kilde: SSB, AKU

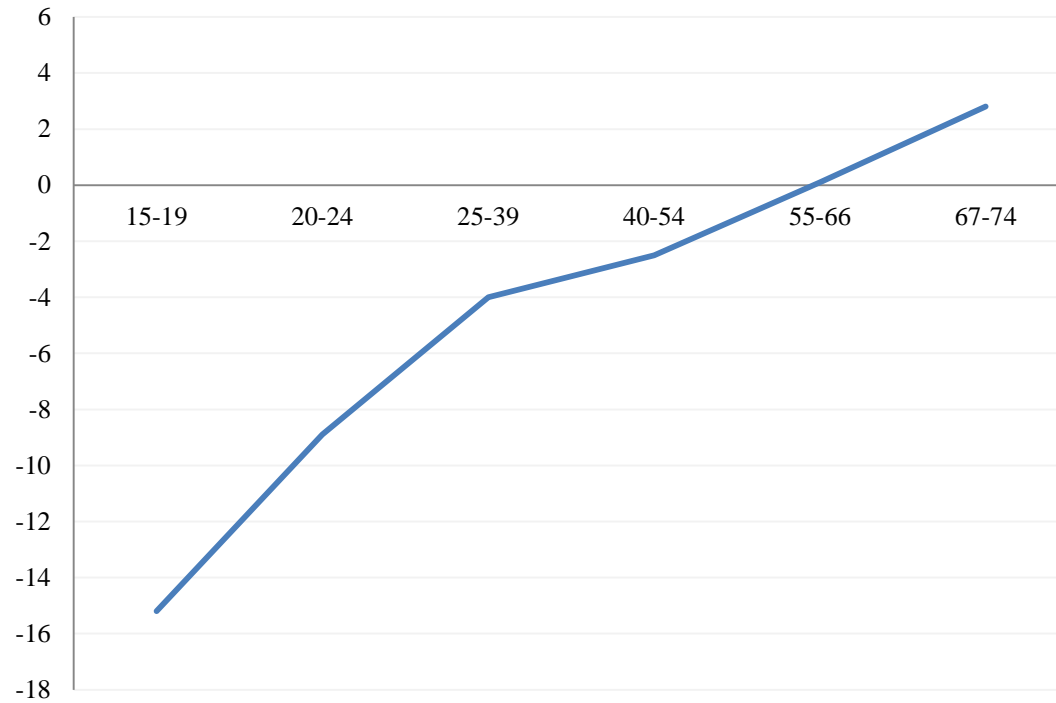
Aust-Agder

Endring i sysselsettingsrate 2007-2014. Prosentpoeng

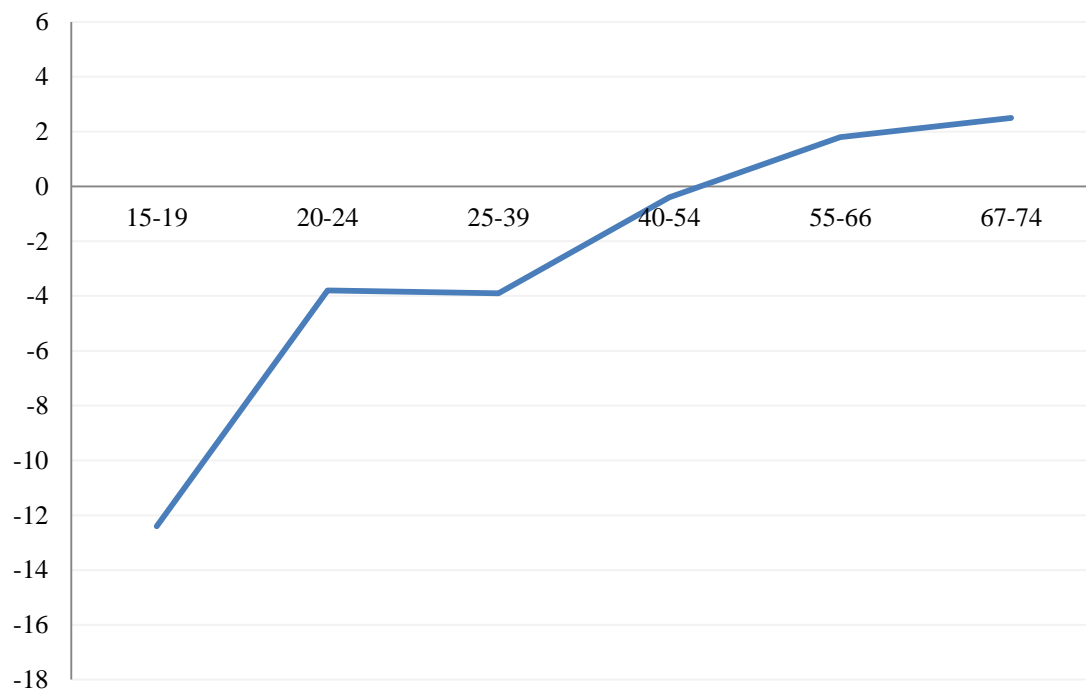
Østfold

Endring i sysselsettingsrate 2007-2014. Prosentpoeng

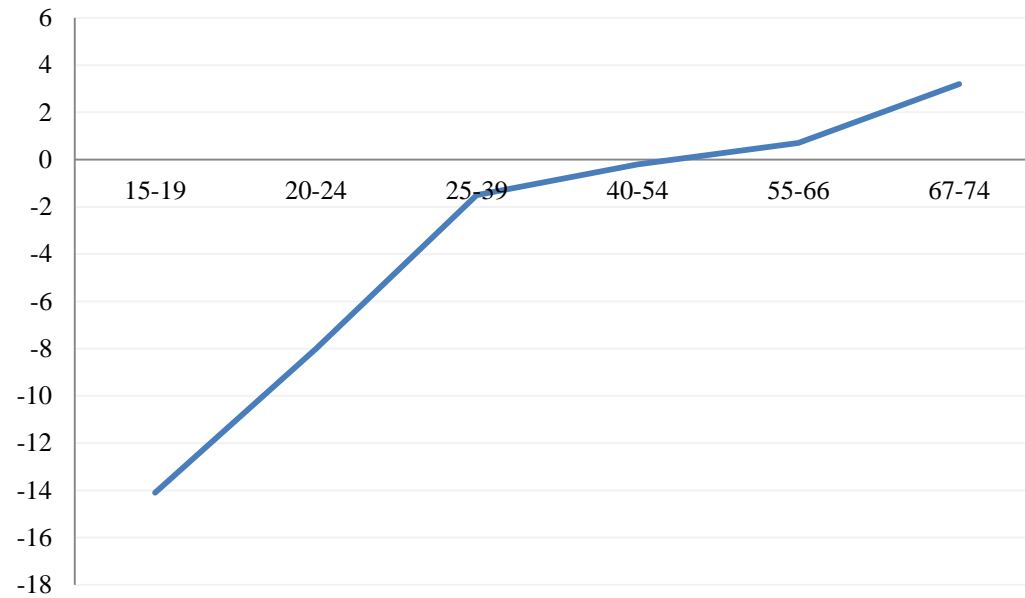
Finnmark

Endring i sysselsettingsrate 2007-2014. Prosentpoeng

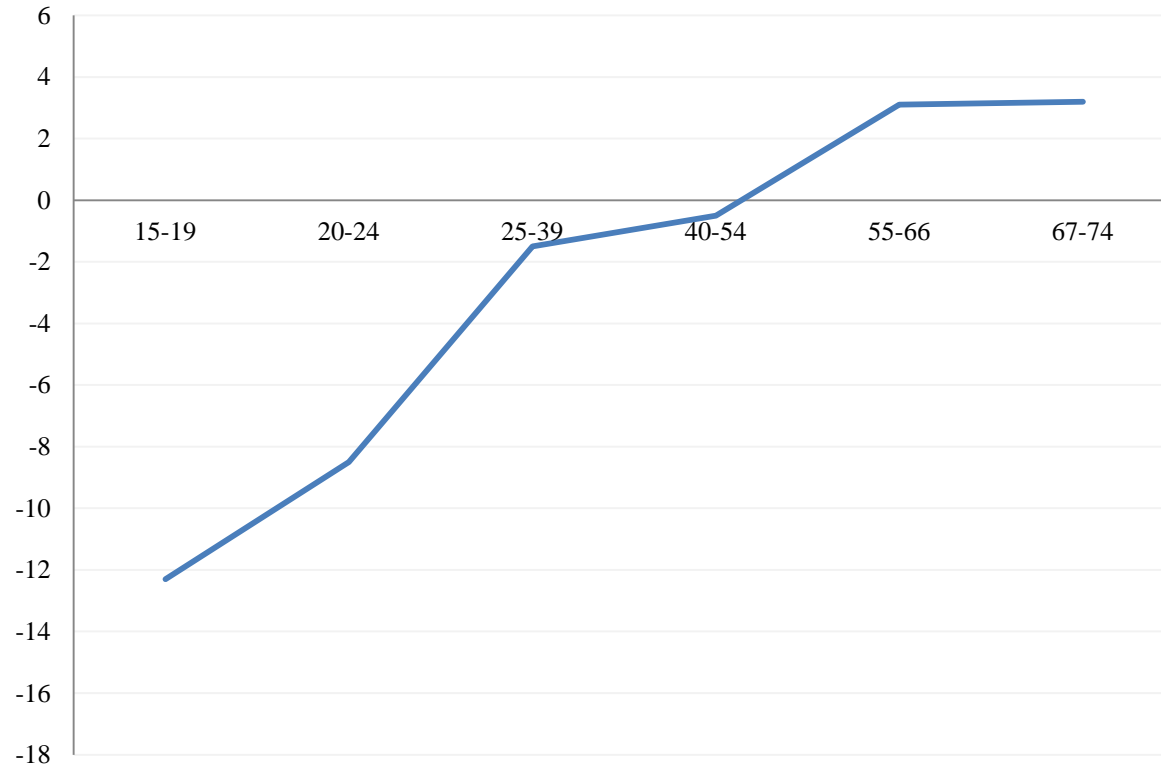
Oslo

Endring i sysselsettingsrate 2007-2014. Prosentpoeng

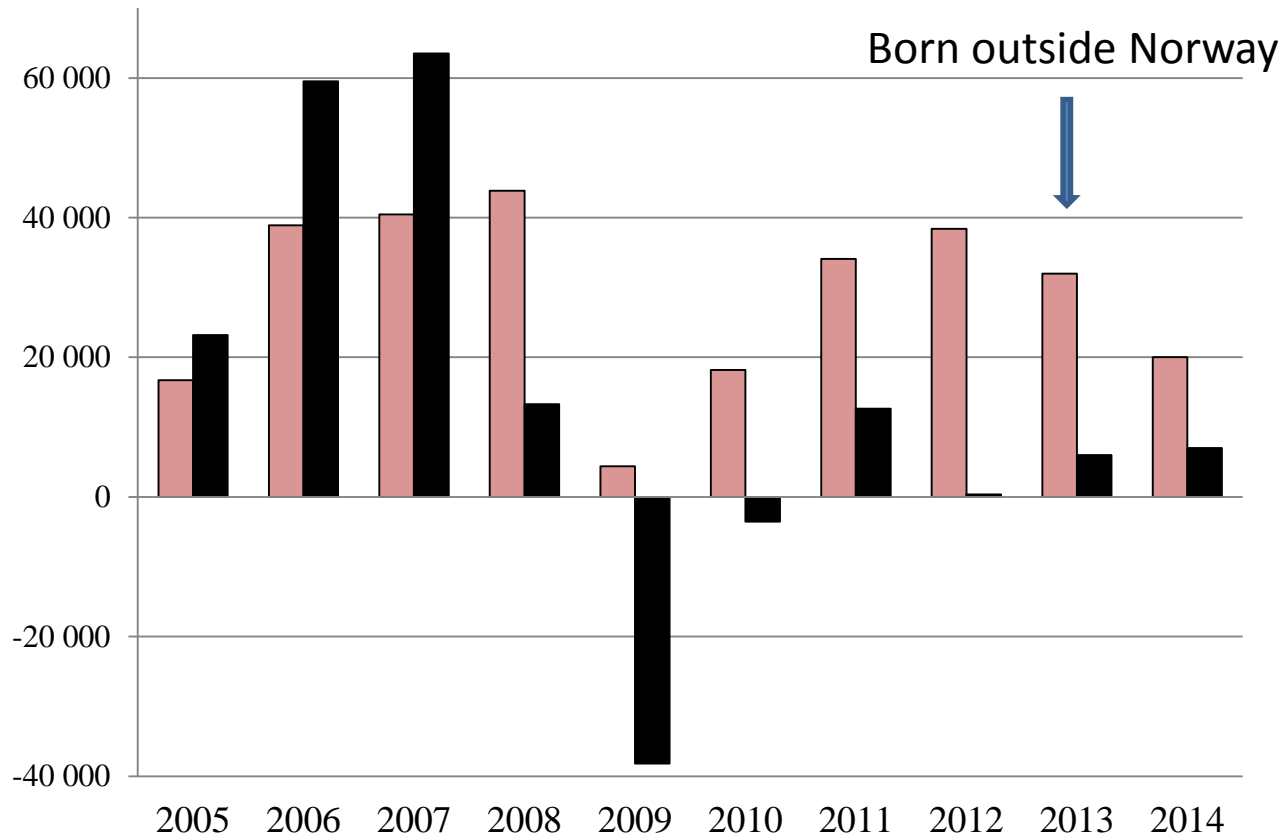

Rogaland

Endring i sysselsettingsrate 2007-2014. Prosentpoeng

Employment change dominated by foreign labour

Kilde: Sammenstilling SSBs registerbaserte sysselsettingsstatistikk (bosatt og lengre opphold) og lønnstakere på korttidsopphold (med midlertidig personnummer)

Immigration effects

Preliminary report for Ministry of Labour (Roger Bjørnstad):

VIRKNINGER AV
ALLMENNGJØRING AV
TARIFFAVTALER

«I bygge- og anleggsnæringen har innvandringenreduert produktiviteten markant. Det samme har den gjort innen vakt og eiendomstjenester.....

Nedgangen i produktivitet har skjedd gjennom at tilgangen på billigere arbeidskraft i bygg- og anleggsnæringen har redusert investeringer i kapital. Næringen har blitt mindre kapitalintensiv og mer arbeidskraftintensiv. Vi har imidlertid også funnet en direkte effekt fra innvandringen til lavere produktivitet.

*Det kan bety at arbeidsinnvandrerne er mindre produktive enn den øvrige arbeidskraften i næringen, og/eller at økt bruk av utenlandske underentreprenører og innleie av utenlandske arbeidstakere har resultert i **dårligere samordning, arbeidsorganisering og produksjonsflyt** på byggeplassene (Friberg og Haakstad 2015:..) slik studier fra verftbransjen også indikerer (Aslesen 2005; Ødegaard 2013)»*

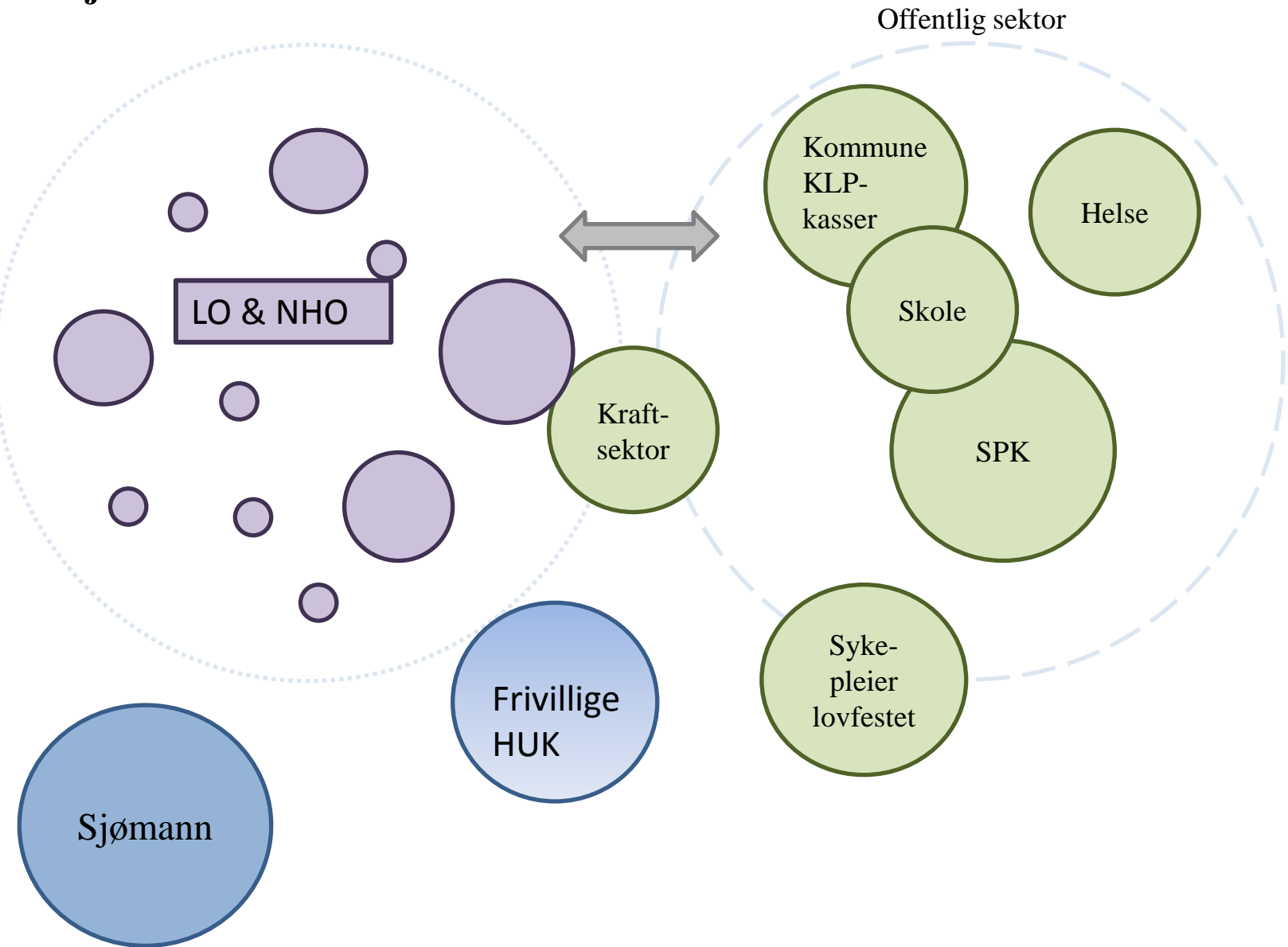
Varierer stort!

Tjenestepensjon,
ca 15 %

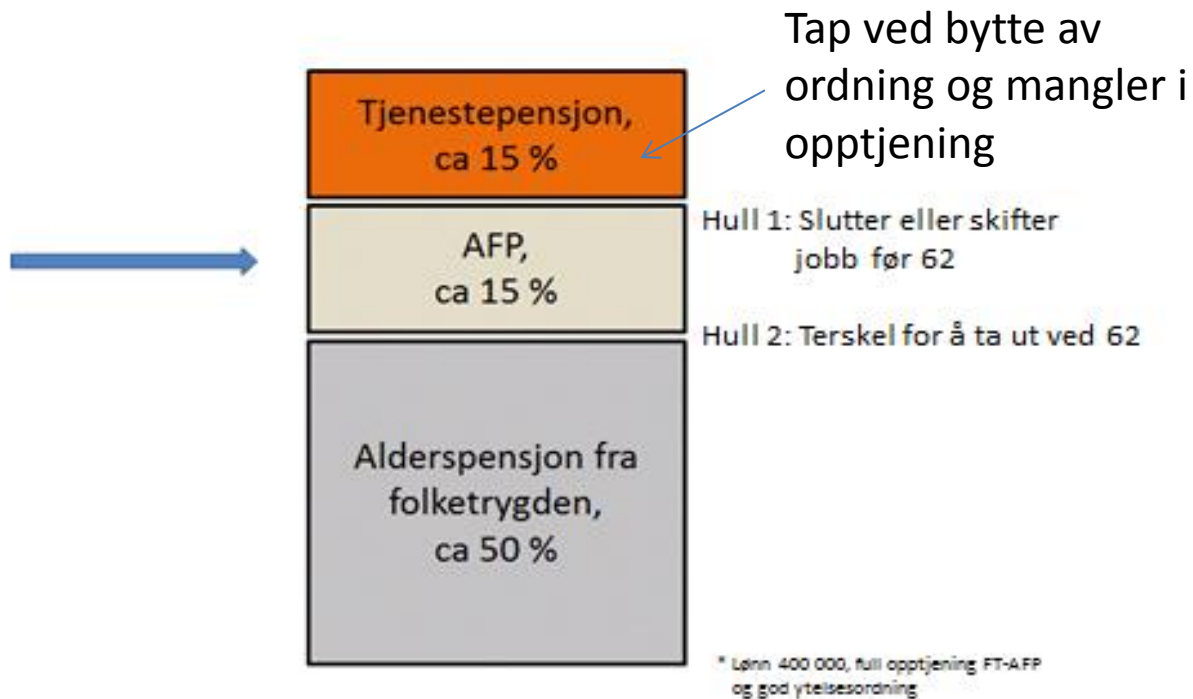
AFP,
ca 15 %

Alderspensjon fra
folketrygden,
ca 50 %

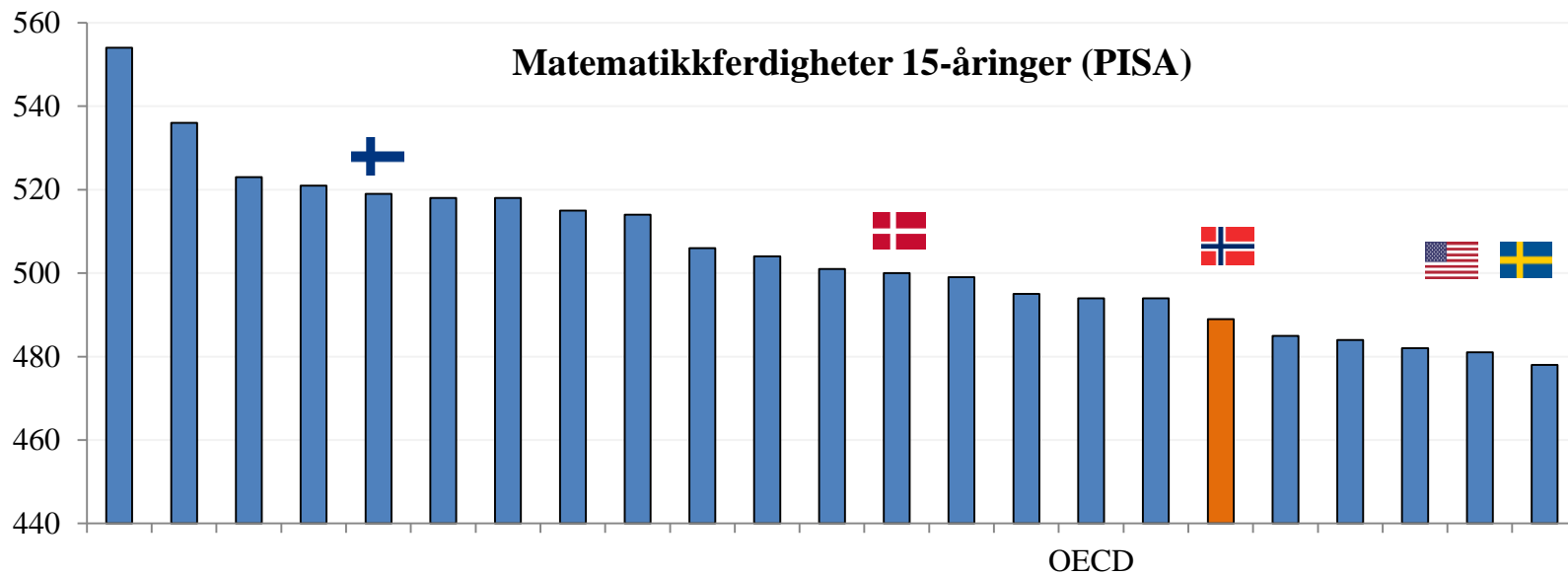
Pensjoner i arbeidsmarkedet

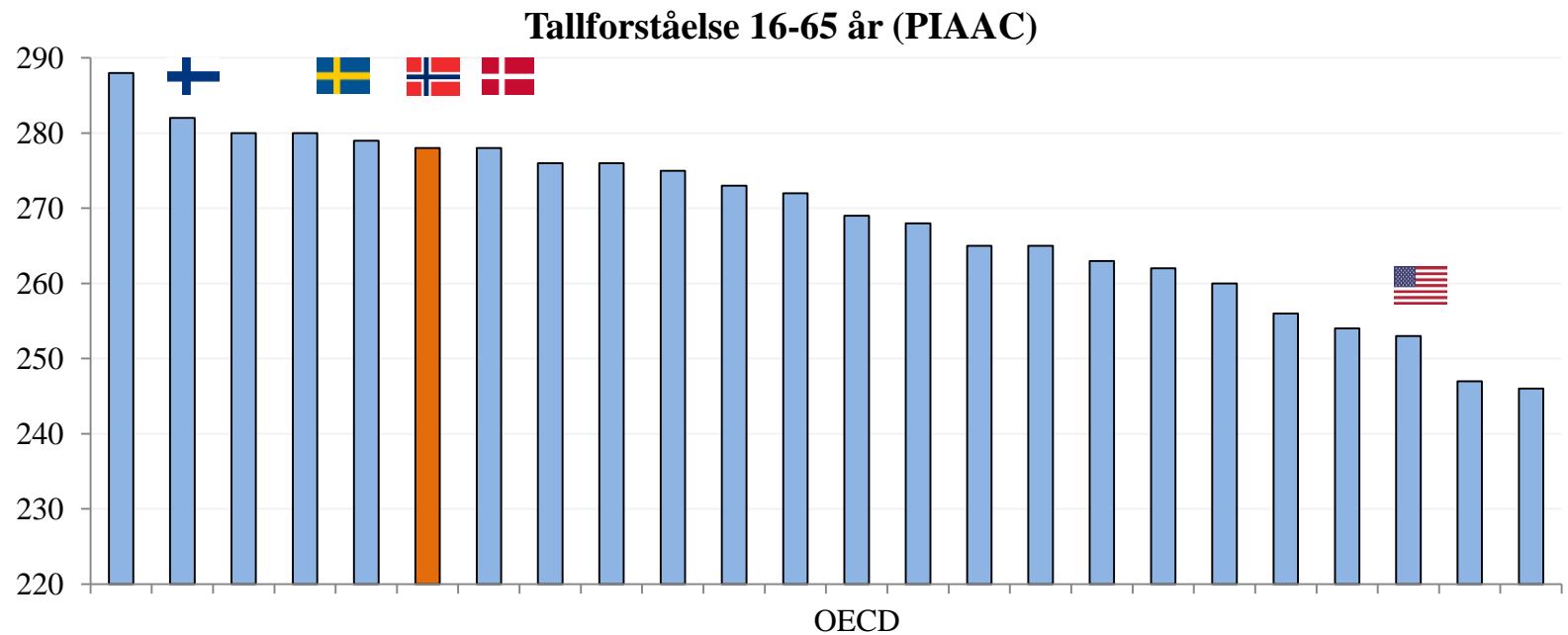
Mange hull i pensjonssystemet

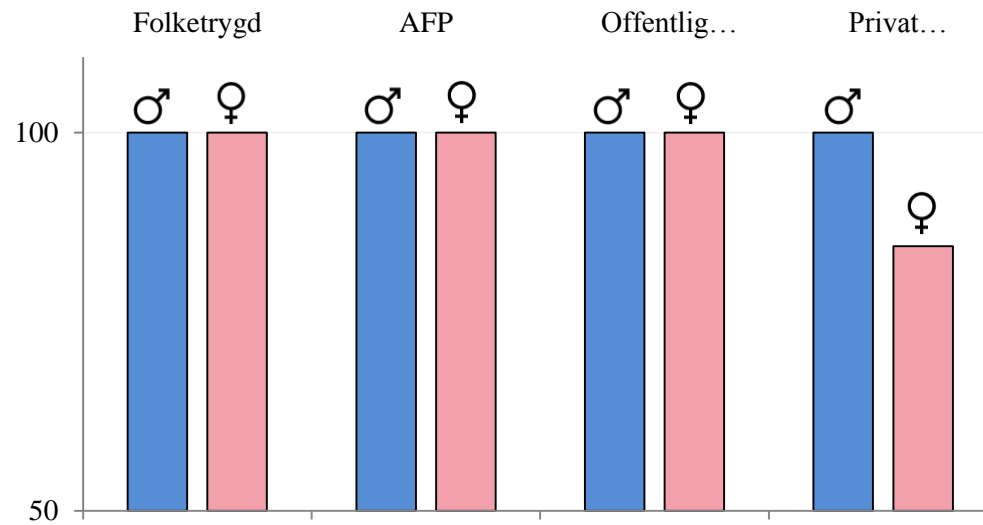
Poor PISA score

Improving by age

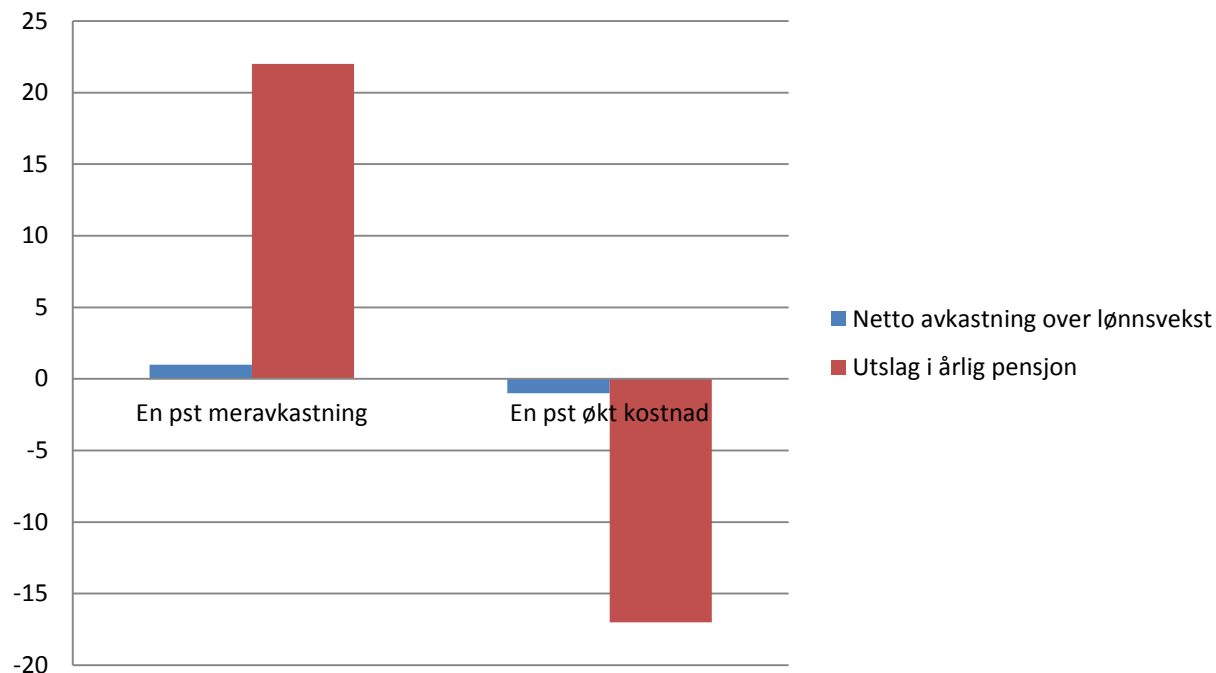

Ulikepensjon

Store utslag på samlet pensjon

Vinst og tap i pensjon etter 40 år med en pst meravkastning og 1 pst høyere forvaltningskostnad

MYE STØRRE FORSKJELL I SYSSELSETTING

Sysselelsettingsrate 15-74 , registerbasert 4.kv 2014,SSB

